MEDENİ HUKUK

EVLİLİK BİRLİĞİNDE MAL REJİMLERİ
A. Genel Olarak

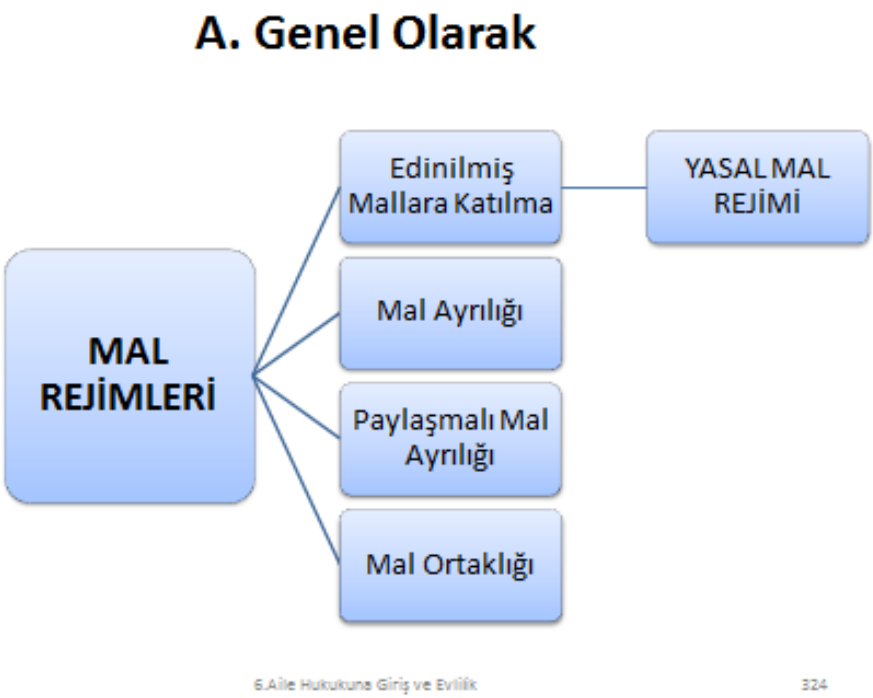

1. Mal Rejimi Kavramı
Eşler arasındaki malî ilişkilerin düzenlenmesi **mal rejimleri** terimiyle ifade edilir. Eski Medeni Kanunumuzda üç (mal ayrılığı, mal ortaklığı ve mal birliği), yeni Medeni Kanunumuzda ise dört (edinilmiş mallara katılma, paylaşmalı mal ayrılığı, mal ayrılığı, mal ortaklığı) mal rejimi vardır. **Eski Medeni Kanunumuzda yasal mal rejimi «mal ayrılığı» iken, yeni Medeni Kanunumuzda yasal mal rejimi «edinilmiş mallara katılma» rejimidir.**
2. Önceki Medeni Kanun Döneminde Mal Rejimleri
Medenî Kanunun mal rejimleri ile ilgili olan hükümleri (TMK m.202-281) medenî hukukumuz bakımından tam anlamıyla yeni sayılır. Zira, **Önceki Medenî Kanunun 1926 yılında yürürlüğe girmesinden önce** Türk hukukunda karı-koca mal rejimi kavramı ve buna ait çeşitli kurallar yoktu; zira eşlerden her birinin kendi mallarında eskisi gibi zilyet ve bunlara tasarrufta serbest olması, yani tam bir **mal ayrılığı** vardı. Karısını her an boşama hak ve yetkisine sahip olan kocaya karşı karının kendi mallarındaki menfaatleri tam olarak sağlanmış bulunuyordu ve bu durum kadının aleyhine idi.

Buna karşılık, Önceki Medenî Kanun, yasal mal rejimi olarak **mal ayrılığını** kabul etmekle beraber, onun yanında **mal birliği** ve **mal ortaklığı** gibi iki farklı mal rejimini de düzenlemiş, böylece de eşlere farklı üç mal rejimi türünden dilediği birini seçebilme imkânını sağlamıştı.

3. Yeni Medeni Kanun Döneminde Mal Rejimleri
2002 yılında yürürlüğe giren 4721 sayılı Yeni Medenî Kanun ise, mal rejimi türlerini çoğalttığı gibi, yasal, mal rejimini de değiştirmiş, bugüne kadar uygulana gelen **“mal ayrılığı”** yerine yeni bir rejim olarak ilk defa uygulanacak **“edinilmiş mallara katılma rejimini”** yasal mal rejimi olarak kabul etmiştir (TMK m.202/1).

(a) Yasal Mal Rejimi
Eşlerin, evlenme sözleşmesinin yapılmasından önce veya yapıldıktan sonra evlilik devamı ederken aralarında bir mal rejimi sözleşmesi yapmak ya da evlenme başvurusu sırasında yazılı olarak bildirimde bulunmak suretiyle kanunun öngördüğü başka bir mal rejimini seçmemiş olmaları hâlinde, mallarının yönetimi bakımından kanundan ötürü tâbi olacakları rejime **yasal mal rejimi** denir. Yeni Medenî Kanun yasal mal rejimi olarak, **edinilmiş mallara katılma rejimini** kabul etmiştir (TMK m.202/I).
(b) Seçimlik Mal Rejimleri
Kanun koyucu, eşlerin aralarındaki malî ilişkileri diledikleri gibi düzenlemelerine imkân hazırlamak amacıyla yasal mal rejiminin yanında, seçimlik olarak birbirinden farklı üç mal rejimi türü daha kabul etmiştir. Bunlar da **mal ayrılığı, paylaşmalı mal ayrılığı ve mâl ortaklığı**ndan ibarettir.

Eşler gerek evlenmeden önce, gerek evlendikten sonra kanunda düzenlenmiş bulunan mal rejimlerinden diledikleri birini seçmekte serbesttirler. Yasal mal rejiminin dışında, eşlerin evlenme başvurusu sırasında yazılı açıklamada bulunmak ya da evlenmeden önce veya evlendikten sonra mal rejimi sözleşmesi yapmak suretiyle kendi istek ve iradeleriyle seçecekleri ve tâbi olacakları mal rejimine **“seçimlik mal rejimi”** denir. **Ülkemizde eşlerin bir mal rejimi sözleşmesi yaparak belli bir mal rejimini seçtikleri çok, ama çok enderdir.**

Mal rejimi sözleşmesi, evlenmeden önce veya sonra yapılabilir. Taraflar, istedikleri mal rejimini ancak kanunda yazılı sınırlar içinde seçebilir, kaldırabilir veya değiştirebilirler (TMK m.203).
Mal rejimi sözleşmesi, ancak ayırt etme gücüne sahip olanlar tarafından yapılabilir. Küçükler ile kısıtlılar, yasal temsilcilerinin rızasını almak zorundadırlar (TMK m.204).

Eşler arasında kurulacak olan bir mal rejimi sözleşmesinin geçerli olabilmesi için, **resmî şekilde**, yani noter önünde, düzenleme şeklinde veya onaylama şeklinde yapılmış olması şarttır. Ancak, taraflar evlenme başvurusu sırasında hangi mal rejimini seçtiklerini yazılı olarak da bildirebilirler. Mal rejimi sözleşmesinin taraflarca ve gerektiğinde yasal temsilcilerince imzalanması zorunludur (TMK m.205).

B. Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi
4721 sayılı Yeni Medenî Kanun Önceki Medenî Kanunun yasal mal rejimi olarak kabul etmiş olduğu **mal ayrılığı rejiminin** eşler, özellikle kadın eşler açısından bir takım **haksız sonuçlar** doğurduğu gerekçesiyle bu rejimi değiştirmiş, yasal mal rejimimizi hâlen İsviçre’de yasal rejim olarak uygulanmakta olan “**edinilmiş mallara katılma rejimi**"ne dönüştürmüştür.

1. Mülkiyet

(a) Edinilmiş Mallar
Edinilmiş mal, her eşin bu mal rejiminin devamı süresince karşılığını vererek elde ettiği malvarlığı değerleridir (TMK m.219).

Bir malın, edinilmiş mal sayılabilmesi için, iki şartın birlikte mevcut olması gerekecektir:
(1) Mal rejimi sürecinde edinilmiş olma
(2) Emek karşılığı edinilmiş olma

(1) Mal rejimi sürecinde edinilmiş olma
Bir malın, edinilmiş mal sayılabilmesi için, edinilmiş mallara katılma rejiminin yürümeye başladığı günden sona erdiği ana kadar geçen süreç içinde edinilmiş olması gereklidir.

Eşler, seçimlik mal rejimlerinden herhangi birini seçmemiş iseler, yetkili evlendirme memurunun önünde evlenme sözleşmesinin tamamlandığı andan itibaren aralarında yasal mal rejimi olarak edinilmiş mallara katılma rejimi yürürlüğe girmiş olur (TMK.m.202/I).
Edinilmiş mallara katılma rejiminin sona erdiği haller ise **“ölüm”, “başka bir mal rejimine geçme”, “boşanma veya evliliğin iptali”** ve nihayet **“mevcut mal rejiminin hâkimin kararıyla mal ayrılığına dönüştürülmesi”**dir.

(2) Emek karşılığı edinilmiş olma
Bir malın edinilmiş mal sayılabilmesi için aranılan ikinci şart, bu malın emek karşılığında edinilmiş olmasıdır. Edinilmiş mallarda ön plâna çıkan unsur

emektir. Bu rejim her iki eşin de bir mal edinirken buna emek ürünü olarak sahip oldukları esasından hareket ederek bir eşin emeğiyle edindiği malda veya malvarlığı değerinde diğer eşin de belli ölçüde katkısı olduğunu farz ve kabul etmektedir.

Eğer eşlerden biri bir malı emeği olmadan edinmiş ise, örneğin o mal kendisine miras yoluyla geçmiş veya malvarlığına bir karşılıksız kazanma sonucunda katılmış ise, bu mal o eşin kişisel malıdır ve bu malın edinilmesinde hiçbir katkısı bulunmadığı içindir ki, diğer eşin bu mal üzerinde herhangi bir hakkı da söz konusu değildir.

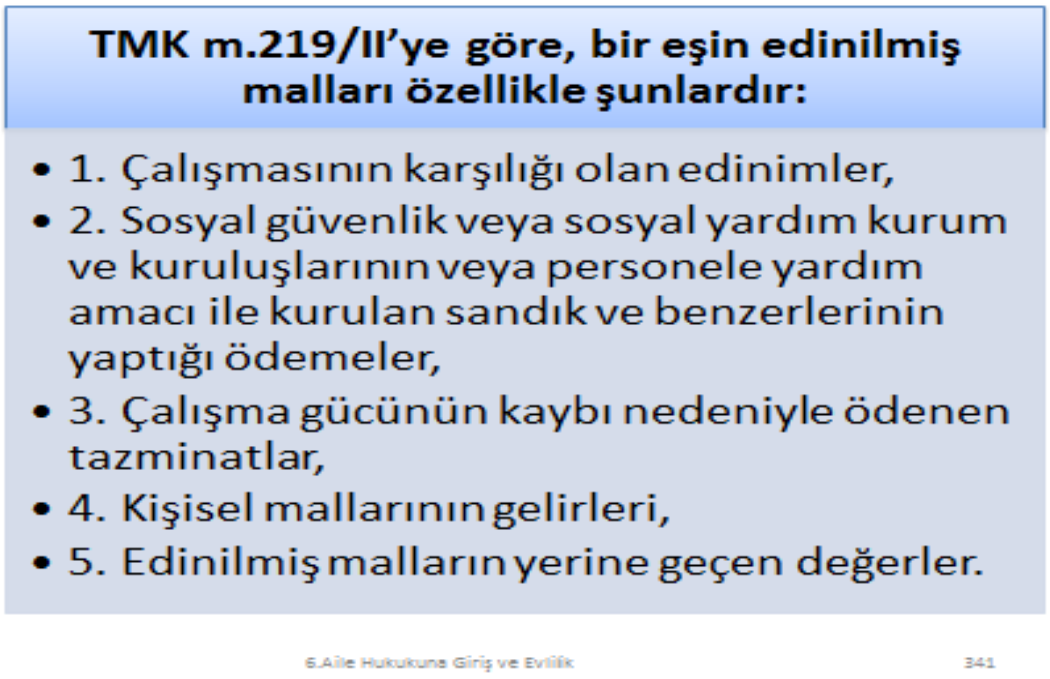

Bir eşin bütün malları, aksi ispat edilinceye kadar edinilmiş mal kabul edilir (TMK m.222/III). Kanun koyucu bu hükümle âdi bir karine **(edinilmiş mal karinesi)** kabul etmiş olmaktadır.

(b) Kişisel Mallar

Eşlerin sahip oldukları mallardan veya malvarlığı değerlerinden bazıları bizzat kanundan, bazıları ise eşler arasında yapılan bir sözleşmeden ötürü kişisel mal sayılır.

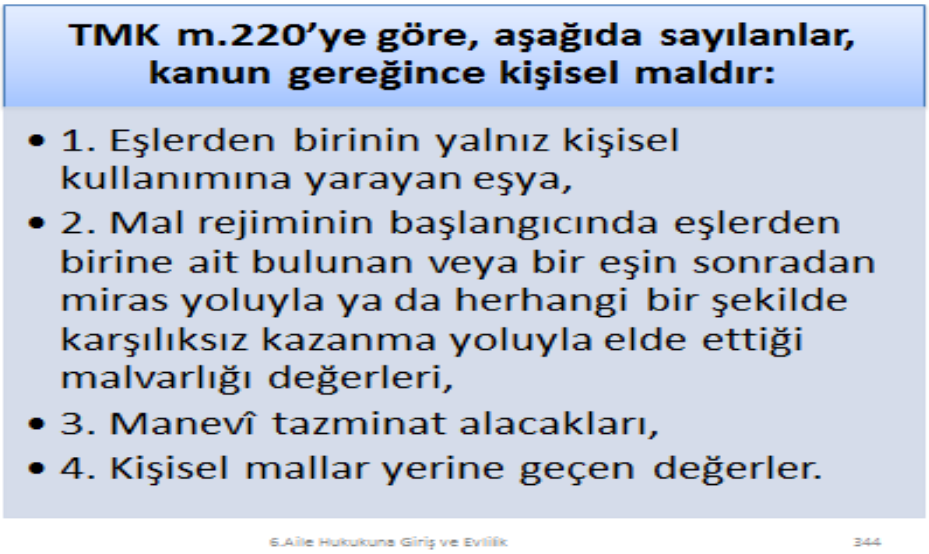

Eşler, mal rejimi sözleşmesiyle, bir mesleğin icrası veya işletmenin faaliyeti sebebiyle doğan edinilmiş mallara dahil olması gereken malvarlığı değerlerinin kişisel mal sayılacağını kabul edebilirler. Eşler, mal rejimi sözleşmesiyle kişisel malların gelirlerinin edinilmiş mallara dahil olmayacağını da kararlaştırabilirler (TMK m.221).

(c) Paylı Mallar
Belirli bir malın eşlerden birine ait olduğunu iddia eden kimse, iddiasını ispat etmekle yükümlüdür. Eşlerden hangisine ait olduğu ispat edilemeyen mallar onların paylı mülkiyetinde sayılır (TMK m.222/I-II). Kanun koyucu bu hükmüyle burada da âdi bir karineye (**paylı mal karinesi**) yer vermiş bulunmaktadır.

2. Yönetim, Yararlanma ve Tasarruf
Her eş, yasal sınırlar içerisinde kişisel malları ile edinilmiş mallarını yönetme, bunlardan yararlanma ve bunlar üzerinde tasarrufta bulunma hakkına sahiptir. Aksine anlaşma olmadıkça, eşlerden biri diğerinin rızası olmadan paylı mülkiyet konusu maldaki payı üzerinde tasarrufta bulunamaz (TMK m.223).
3. Üçüncü Kişilere Karşı Sorumluluk
Eşlerden her biri kendi borçlarından bütün malvarlığıyla sorumludur (TMK m.224).

1. **Mal Rejiminin Tasfiyesi**

(a) Mal Rejiminin Sona Ermesi
Mal rejimi, eşlerden birinin ölümü veya başka bir mal rejiminin kabulüyle sona erer. Mahkemece evliliğin iptal veya boşanma sebebiyle sona erdirilmesine veya mal ayrılığına geçilmesine karar verilmesi hâllerinde, mal rejimi dava tarihinden geçerli olmak üzere sona erer (TMK m.225).
Edinilmiş mallara katılma rejimi sona erince, rejimin tasfiye edilmesine geçilir.

Edinilmiş mallara katılma rejimi sona erdiği takdirde eşlerden her biri; **diğer eşte bulunan mallarını geri alır** (TMK m.226). Bu rejimde her eş, karşılığını ödeyerek edindiği mallar ile kişisel malları üzerinde mülkiyet hakkına sahip bulunduğundan, bunlar diğer eşin zilyetliğinde bulunuyorlarsa, ondan bu malları kendisine geri vermesini isteyebilir. Bu rejimde eşlerin edinilmiş malları aralarında paylaşılmamakta, yani eşlere tasfiye sonunda aynî hak tanınmayıp, sadece artık değer üzerinde bir alacak hakkı tanınmaktadır.

(b) Değerin Belirlenmesi
Mal rejiminin sona erdiği sırada mevcut olan edinilmiş mallar kural olarak tasfiye anı, yani mal rejiminin sona erdiği an esas alınmak suretiyle değerlendirilir. Diğer bir deyişle bu mallar, **tasfiye anındaki değerleriyle hesaba katılırlar** (TMK m.235/I).

TMK m.229 hükmünde iki bent hâlinde belirtilen ve edinilmiş mallara değer olarak eklenecek olan temliki tasarruflar, tasfiye tarihindeki değerlerine göre değil, fakat ilgili tasarrufun gerçekleştiği, yani malın devredildiği tarihteki değerine göre hesaba katılacaktır (TMK m.235/II). Bunlardan birincisi, eşlerden birinin mal rejiminin sona ermesinden önceki bir yıl içinde diğer eşin rızası olmadan, olağan hediyeler dışında yaptığı karşılıksız kazandırmalar; ikincisi ise, bir eşin mal rejiminin devamı süresince diğer eşin katılma alacağını azaltmak kasdıyla yaptığı devirlerdir.
(c) Artık Değerin Hesaplanması

Edinilmiş mallara katılma rejiminde temel kavramlardan biri artık değerdir; zira her eşin veya mirasçılarının tasfiye sonucunda alacak hakkı olarak sahip olacakları katılma payı, artık değerin yarısı veya eşlerin mal rejimi sözleşmesiyle kararlaştırdıkları oran olacaktır. **Bu itibarla her şeyden önce artık değerin hesaplanarak ortaya çıkarılması şarttır.**

Artık değer, eklenmeden ve denkleştirmeden elde edilen miktarlar da dahil olmak üzere her eşin edinilmiş mallarının toplam değerinden bu mallara ilişkin borçlar çıkarıldıktan sonra kalan miktardır (TMK m.231/I). Artık değerin bulunmasında değer eksilmesi gözönüne alınmaz (TMK m.231/II).

Artık değerin hesaplanmasında, her eşin edinilmiş mallarının toplam değerine bir takım değerlerin eklenmesi ve bazı hâllerde de kişisel mallar ile edinilmiş mallar arasında denkleştirme yapılması gerekmektedir. Sonuçta **artık değerin hesaplanabilmesi için,** aktif kalemler ile pasif kalemlerin belirlenmesi, ortaya çıkan **aktif değerlerden pasif değerlerin çıkarılması gerekmektedir.**

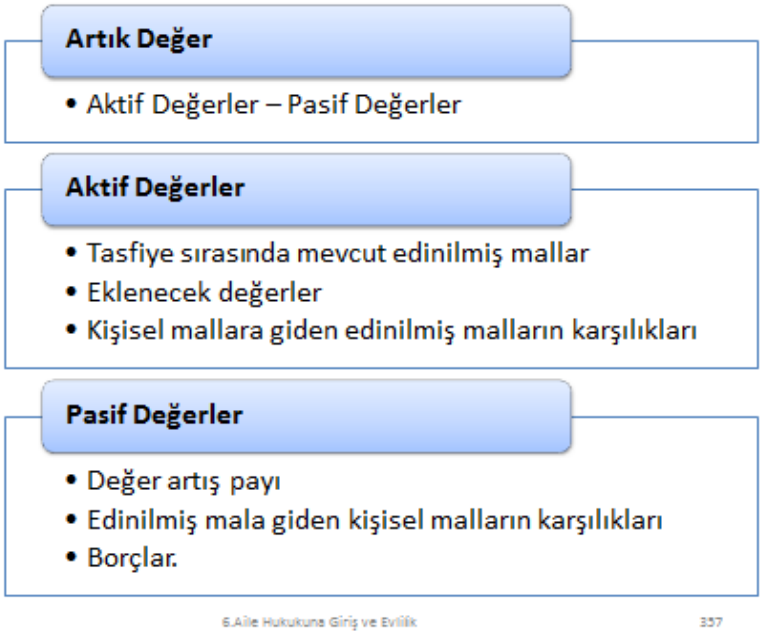

<u>Aktif değerler</u> başlıca üç kalemden oluşmaktadır:
a) Tasfiye sırasında mevcut edinilmiş mallar;
b) Eklenecek değerler,
c) Kişisel mallara giden edinilmiş malların karşılıkları.

<u>Tasfiye sırasındaki edinilmiş mallar:</u> Bu kalemde yer alan mallar, her iki eşin tasfiye sırasında, yani mal rejiminin sona erdiği anda sahip bulunduğu edinilmiş mallardır. Bunlar tasfiye anındaki değerleriyle hesaba katılırlar (TMK m.235/I).

<u>Eklenecek değerler :</u> Edinilmiş mallara değer olarak nelerin ekleneceği, Kanunun 229 uncu maddesinde iki bent hâlinde şöyle belirtilmektedir: Eşlerden birinin mal rejiminin sona ermesinden önceki bir yıl içinde diğer eşin rızası olmadan, olağan hediyeler dışında yaptığı karşılıksız kazandırmalar, bir eşin mal rejiminin devamı süresince diğer eşin katılma alacağım azaltmak kaydıyla yaptığı devirler.

Kişisel mallara giden edinilmiş malların karşılığı : Edinilmiş mallara katılma rejiminde, çeşitli sebeplerle eşlerden birinin kişisel malları ile edinilmiş malları arasında değer kaymaları olabilir. Örneğin eşlerden biri kişisel malıyla ilgili bir borcu kendi edinilmiş malından ödemiş veya edinilmiş malına ait bir borcu da kendi kişisel malından karşılamış olabilir. Bu türlü değer kaymaları eşlerin menfaatini zedeleyebilir. İşte, bunu önlemek üzere menfaati zedelenmiş olan eşe tasfiye sırasında kişisel mallar ile edinilmiş mallar arasında denkleştirme isteminde bulunabilme imkânı getirilmiştir.

Bir eşin kişisel mallara ilişkin borçları edinilmiş mallardan veya edinilmiş mallara ilişkin borçları kişisel mallarından ödenmiş ise, tasfiye sırasında denkleştirme istenebilir. Her borç, ilişkin bulunduğu mal kesimini yükümlülük altına sokar. Hangi kesime ait olduğu anlaşılamayan borç, edinilmiş mallara ilişkin sayılır. Bir mal kesiminden diğer kesimdeki malın edinilmesine, iyileştirilmesine veya korunmasına katkıda bulunulmuşsa, değer artması veya azalması durumunda denkleştirme, katkı oranına ve malın tasfiye zamanındaki değerine veya mal daha önce elden çıkarılmışsa hakkaniyete göre yapılır (TMK m.230).

Pasif değerler de üç kalemden oluşmaktadır:
a) Değer artış payı,
b) Edinilmiş mala giden kişisel malların karşılıkları ve
c) Borçlar.

Değer artış payı : Eşlerden biri diğerine ait bir malın edinilmesine, iyileştirilmesine veya korunmasına hiç ya da uygun bir karşılık almaksızın katkıda bulunmuşsa, tasfiye sırasında bu malda ortaya çıkan değer artışı için katkısı oranında alacak hakkına sahip olur ve bu alacak o malın tasfiye sırasındaki değerine göre hesaplanır; bir değer kaybı söz konusu olduğunda katkının başlangıçtaki değeri esas alınır. Böyle bir malın daha önce elden çıkarılmış olması hâlinde hâkim, diğer eşe ödenecek alacağı hakkaniyete uygun olarak belirler. Eşler, yazılı bir anlaşmayla değer artışından pay almaktan vazgeçebilecekleri gibi, pay oranını da değiştirebilirler (TMK m.227).

Edinilmiş mallara giden kişisel malların karşılıkları : Aktif değerlerde yer alan denkleştirmede kişisel mala giden edinilmiş malların karşılıkları söz konusu iken, pasif değerlerde durum bunun tamamen tersinedir. Gerçekten, eşlerden biri edinilmiş malına ilişkin bir borcu kendi kişisel malından ödemiş olursa, bu borcun tasfiyede hesaba katılmaması, ödemede bulunan mal sahibi eş aleyhine haksız bir durum yaratacaktır. İşte, bu haksızlığı önlemek amacıyla bu eş denkleştirme isteyebilecek, yani yapmış olduğu bu ödemeyi tasfiyede pasif değer olarak hesaba katacaktır.

Borçlar : Eşlerin edinilmiş mallarına ilişkin mevcut borçlar da pasif değer kalemleri arasında yer alacaktır (TMK m.231).

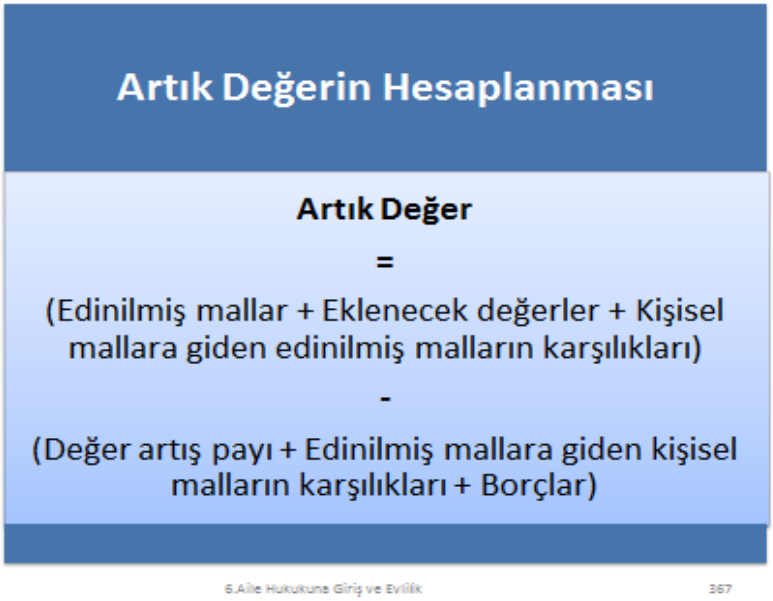

(d) Artık Değerin Paylaşılması

Edinilmiş mallara katılma rejiminde, rejimin tasfiyesi sonucunda eşlerin veya mirasçılarının artık değere katılması, yani hesaplanan artık değer üzerinden belli oranda bir alacak hakkına sahip olması söz konusudur. Bu alacağa **katılma alacağı denir**. Artık değerin paylaşılması, bir anlamda diğer eşin **katılma alacağının hesaplanması** demektir.

Her eş veya mirasçıları, diğer eşe ait **artık değerin yarısı üzerinde** hak sahibi olurlar. Alacaklar takas edilir (TMK m.236/I). **Bu hüküm, emredici nitelikte değil, tamamlayıcı hukuk kuralı mahiyetindedir.** Eşler, artık değere katılmada mal rejimi sözleşmesiyle başka bir esas kabul edilebilir. Bu tür anlaşmalar, eşlerin ortak olmayan çocuklarının ve onların altsoylarının saklı paylarını zedeleyemez (TMK m.237).

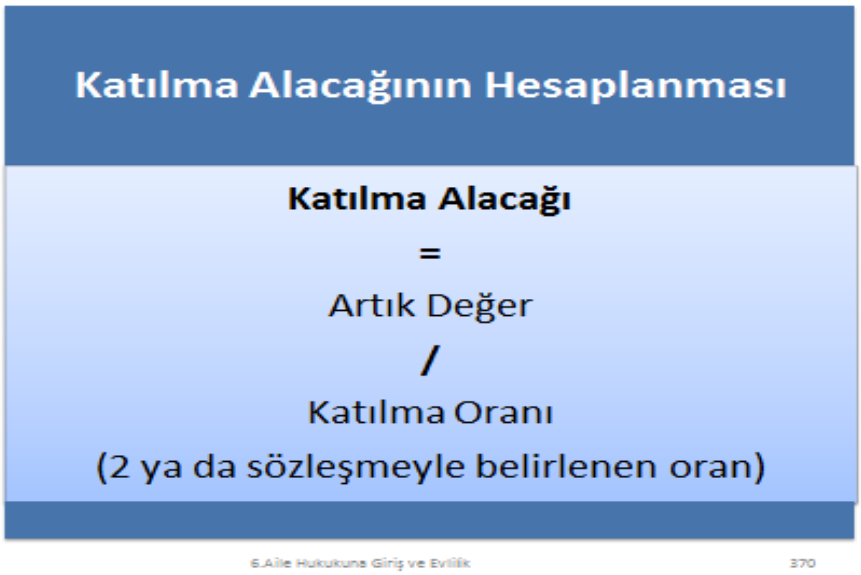

(e) Katılma Alacağının Ödenmesi

Katılma alacağının alacaklısı, kural olarak eşlerdir. Ancak, evlilik ve dolayısıyla mal rejimi eşlerden birinin ölümü sebebiyle sona ermiş ise, ölen eşin tasfiye sonucunda ortaya çıkacak olan katılma alacağı, kendisinin mirasçılarına geçer.

Katılma alacağının borçlusu, mal rejiminin boşanma veya evliliğin iptal yoluyla sona ermesi yahut rejimin mal ayrılığına dönüştürülmesi hâlinde, eşlerdir. Oysa, evlilik ve dolayısıyla mal rejimi eşlerden birinin ölümü sebebiyle sona ermiş ise, katılma alacağının borçlusu, ölen eşin mirasçılarıdır.

Bir eşin sahip olduğu katılma alacağı, mahiyeti itibariyle Borçlar Kanununda düzenlenen alacak hakkından farklı bir hak değildir. Bir eşe ait **katılma alacağı**, diğer eş için o eşe veya mirasçılarına karşı yerine getirmekle yükümlü olduğu bir borçtur ve mahiyeti itibariyle de **para borcudur**. Katılma alacağı ile doğan alacak para borcu olduğundan, Borçlar Kanununun para borçlarının ifasını düzenleyen hükümlerine tâbidirler.

C. Mal Ayrılığı Rejimi

Mal ayrılığı rejimi, adından da ilk bakışta anlaşılabileceği üzere **"her eşin malının kendisine ait olması",** diğer bir deyişle eşlerden her birinin yasal sınırlar içerisinde kendi mal varlığı üzerinde mülkiyet, yönetim, yararlanma ve tasarruf haklarına bizzat sahip bulunması temeline dayanmaktadır (TMK m.242).

Eşlerden her biri, kendi mal varlığına giren malların mülkiyet hakkına sahiptir (TMK m.242). O hâlde, bir eşin evlenmeden önce sahip bulunduğu mallarının mülkiyeti evlenmeyle diğer eşe geçmez veya bunlar ortak mal durumuna gelmez; her eş bu mallarının yine de maliki olmaya devam eder. Kısaca mal ayrılığı rejiminde karı ve kocanın mal varlıkları birleşerek tek bir malvarlığı hâline dönüşmez, ayrı ayrı kalmaya devam ederler. Bir eşin, evliliğin devamı sürecinde edindiği mallar üzerindeki mülkiyet hakkı da sadece kendisine aittir.

Mal ayrılığı rejiminin tasfiyesi oldukça basittir. Hatta, bu rejimde gerçek anlamda tasfiyeden söz etmek bile pek mümkün değildir. Eşlerden her birinin malı kendisine ait olduğu için, her eş tasfiyede kendi malını alır. Eğer bu mallardan herhangi biri diğer eşin zilyetliğinde bulunuyorsa, malın maliki olan eş ondan malının kendisine geri verilmesini istemek hakkına sahiptir. Bu rejimde, bir önceki rejimde **sözkonusu olan katılma alacağı, değer artış payı gibi alacaklar ve denkleştirme işlemi sözkonusu değildir.**

D. Paylaşmalı Mal Ayrılığı Rejimi
Paylaşmalı mal ayrılığı rejimi, edinilmiş mallara katılma rejiminin, uygulanması ve özellikle tasfiyesi sırasında yaratabileceği güçlükleri ve sakıncaları belli ölçüde azaltabilmek ve bu rejimi ülkemizin şartlarına uydurabilmek maksadıyla o rejimde birtakım değişiklikler yapmak suretiyle **başından sonuna kadar Türk hukukçularının çalışma ve gayretlerinin ürünü olan orjinal bir rejim olarak nitelendirilebilir.**

Paylaşmalı mal ayrılığı rejiminin de temelinde edinilmiş mallara katılma rejimindeki gibi mal ayrılığı esası yatmaktadır. Bu mal rejiminde üç türlü mal vardır. Bunlardan birincisi, mülkiyeti eşlerden hangisine ait olursa olsun, rejim sona erip tasfiye edilirken eşler arasında yarı yarıya paylaşım konusu olacak mallardır. Bunlara **paylaştırma konusu mallar** diyebiliriz. İkinci tür mallar, tasfiyede eşler arasında paylaşım konusu olmayacak mallardır ki, kanun bunları **paylaştırma dışı kalan mallar** olarak isimlendiriyor.

Üçüncü tür mallar ise, her iki eşin paylı mülkiyetinde sayılan mallardır ki, bunlara da **paylı mallar** diyebiliriz. Paylı mallar, eşlerden hangisine ait olduğu ispat edilemeyen mallardır.
Paylaşmalı mal ayrılığı rejimi sona erdiği takdirde, rejimin tasfiyesi işlemlerine geçilir. **Bu rejimde tasfiye, edinilmiş mallara katılma rejimine oranla çok daha basit ve kolaydır.**

TMK m.250, tasfiyede eşler arasında paylaştırılması söz konusu olan malları ***aileye özgülenen mallar*** başlığı altında şöyle belirlemektedir: *«Eşlerden biri tarafından paylaşmalı mal ayrılığı rejiminin kurulmasından sonra edinilmiş olup ailenin ortak kullanım ve yararlanmasına özgülenmiş mallar ile ailenin ekonomik geleceğini güvence altına almaya yönelik yatırımlar veya bunların yerine geçen değerler, mal rejiminin sona ermesi hâlinde eşler arasında eşit olarak paylaştırılır».*

Maddeden açıkça anlaşılacağı üzere, paylaştırma konusu mallar, edinilmiş mallara katılma rejiminde karşılaştığımız “edinilmiş mallar” türüne giren mallardır. Ancak, iki mal rejimi arasındaki fark **paylaşmalı mal rejiminde edinilmiş malların tamamının değil, sadece yukarıdaki maddede açıklanan türdeki edinilmiş malların paylaşma konusu olmasıdır.**

Paylaştırma konusu mallar, tasfiye sırasında eşler arasında eşit olarak paylaşılır; diğer bir deyişle eşlerden her biri, bu mallar üzerinde yarım (1/2) pay karşılığı aynî hakka sahiptir. **Edinilmiş mallara katılma rejiminde eşlerin paylaşma sonucunda sahip oldukları hak alacak hakkı iken, paylaşmalı mal,**

ayrılığında aynî hak, yani mülkiyet hakkıdır. Eşlerden her biri paylaşma konusu mal ve değerlerin yarısının mülkiyetine sahiptir.

Örneğin, Ali ile Ayşe evlendikten sonra 200.000 TL değerinde bir ev satın almışlar ve tapuda evin maliki olarak Ali gösterilmiştir. Boşanma durumunda, yasal mal rejimi olan **edinilmiş mallara katılma rejimi** gereğince, Ali, evin maliki olmaya devam edecektir ancak Ayşe'ye katılma alacağı ödemesi gerekecektir. Oysa, **paylaşmalı mal ayrılığı rejimi** uygulansaydı, evin mülkiyet hakkı eşler arasında yarı yarıya paylaşılacaktı, yani **Ayşe ve Ali evin ortak maliki olacaktı.**

E. Mal Ortaklığı Rejimi

Mal ortaklığı rejiminde "**ortaklık malları**" ve "**kişisel mallar**" olmak üzere başlıca iki mal türü söz konusudur. **Ortaklık malları**, eşlerin kanun gereğince kişisel mal sayılan malları dışındaki bütün malları ve gelirlerinden oluşur. Başka bir deyişle, eşlerin kişisel malları dışında kalan bütün malları ve gelirleri kaynaşarak bunlardan bir tek malvarlığı meydana gelir. İşte bu malvarlığında bulunan tüm mallar ortaklık mallarıdır. **Bir eşin kişisel malı olduğu ispatlanmadıkça tüm malvarlığı değerleri ortaklık malı sayılır (TMK m.261).**

Kişisel mallar ise, mal rejimi sözleşmesiyle veya üçüncü kişilerin karşılıksız kazandırmalarıyla ya da bizzat kanunla belirlenen mallardır. Ayrıca eşlerden her birinin sadece kişisel kullanımına ayrılmış olan eşya, örneğin kocanın traş takımı veya kadının makyaj malzemeleri ile manevi tazminat alacakları da kanundan dolayı kişisel mal sayılır (TMK m.260).

Mal ortaklığı rejiminde eşlerin kanun gereği kişisel mal sayılan mallarının, yani eşlerden her birinin sadece kişisel kullanımına ayrılmış olan eşyaların ve manevî tazminatların dışında kalan bütün malları, onların mülkiyetinden çıkarak hukukî ve iktisadî bakımdan bir kül, bir birlik oluştururlar. Eşler ortaklık malları denilen bu hukukî ve iktisadî küle (birliğe) elbirliği mülkiyeti hâlinde, yani bölünmemiş bir bütün olarak malik olurlar (TMK m.257/II). **Eşlerden her biri kendi kişisel malının mülkiyet hakkına sahiptir.**

Mal rejimi sona erince tasfiye işlemlerine başlanır. Mevcut ortaklık mallarının değerlendirilmesinde tasfiye anı esas alınır (TMK m.275). Buna karşılık, ortaklık malları ile kişisel malların kapsamının belirlenmesinde esas alınacak an, ortaklığın sona erdiği andır (TMK m.271/III).

Kanun koyucu paylaşma konusunda, tasfiyenin ölüm veya başka bir mal rejiminin kabulü sebebiyle yapılması hâli ile bunun dışındaki bir sebeple yapılması hâli arasında farklı bir düzenleme yapmıştır. Mal ortaklığı rejiminin eşlerden birinin ölümü veya başka bir mal rejiminin kabul edilmiş olması sebebiyle sona ermiş olması hâlinde, **her eşe ve mirasçılarına ortaklık mallarının yarısı verilir.** Fakat yapılacak bir mal rejimi sözleşmesiyle başka bir paylaşma oranı kararlaştırabilmek mümkündür. Ancak, yapılacak bu tür anlaşmalarla altsoyun saklı payları zedelenemez (TMK m.276).

Mal ortaklığı rejimi boşanma veya evliliğin iptali sebebiyle yahut kanun ya da mahkeme kararı gereğine mal ayrılığı rejimine geçilmiş olması sebebiyle sona ermiş ise, **her eş edinilmiş mallara katılma rejiminde kendi kişisel malı sayılacak olanları, ortaklık mallarından geri alır. Geriye kalan ortaklık malları eşler arasında yarı yarıya paylaşılır.** Bununla birlikte eşlerin kanunun öngördüğü paylaşma biçiminin değiştirilmesine ilişkin anlaşmalar yapmaları mümkündür. Ancak, bu anlaşmaların geçerli olabilmesi, bu imkânın mal rejimi sözleşmesinde açıkça öngörülmüş olmasına bağlıdır (TMK m.277).

MAL REJİMLERİ	
Mal Ortaklığı	Ortaklık malları ve kişisel mallar vardır. Tasfiyede, ortaklık malları eşler arasında paylaşılır, kişisel mallar ise sahibine kalır.
Mal Ayrılığı	Sadece kişisel mallar vardır. Tasfiyede, her eş kendi kişisel malını alır.
Paylaşmalı Mal Ayrılığı	Paylaştırma konusu mallar ve paylaştırma dışı mallar vardır. Tasfiyede, paylaştırma dışı mallar (kişisel mallar) sahibine kalır, paylaştırma konusu mallar eşit olarak paylaşılır.
Edinilmiş Mallara Katılma	Edinilmiş mallar ve kişisel mallar vardır. Tasfiyede, kişisel mallar sahibine kalır, edinilmiş malların değeri üzerinden ARTIK DEĞER hesaplanır, ARTIK DEĞERİN yarısı üzerinde diğer eşin katılma alacağı vardır.

6.Aile Hukukuna Giriş ve Evlilik 389